

Van alle bouwmeesters die rond de eeuwwisseling te Oostende werkzaam waren, bleef Charles-Louis PIL wel de meest bekende. Niet zonder reden overigens : niemand bouwde te Oostende méér woningen dan hij (zeker meer dan 50 !) en gelukkig bleef tot op vandaag relatief veel bewaard.

PIL was geen echte Oostendenaar : hij werd op 21.12.1867 te Lo geboren. In de negentiger jaren, de tijd van de grote bouwcampagnes in de nieuwe wijken van Oostende, was hij er echter a' bij. Hij nam een aanzienlijk deel van de nieuwbouw voor zijn rekening. PIL, die gehuwd was met Eugénie SAMSON, betrok eerst het huis, Prinses Stephanieplein 1. Later woonde hij aan het Prinses Clementinaplein 48, in een modernere villa van eigen ontwerp. In november 1908 werd hij lid van een nieuwe "Cercle Artistique d'Ostende", die verder mensen als A. GERBOSCH, J. DE CLERCK, J. DE BROCK, Mej. DE PAPE, L. ROYON, de DE KESEL's, de VAN CUYCK's e.a. groepeerde. PIL overleed te Oostende op 24.9.1949.

Het oeuvre van PIL valt uiteen in drie totaal verschillende bouwstijlen. Vooreerst zien we PIL als vertegenwoordiger van de gangbare "eclectische stijl" in een aantal gebouwen die in hun geveldecoraties vol reminiscenties aan renaissance en barok steken. Het zijn doorgaans huizen met gepleisterde gevels (overschilderd) en waarin -dure- natuursteen een ondergeschikte rol speelt.

We vermelden het "Hôtel du Nord" (Groentemarkt 19) met bossage aan het gelijkvloers, de 6 geveltraveeën op de etages, een ware staalkaart van renaissance-vensterafdekkingen op de 2de verdieping en de exuberante decoratie van het centrale zolderkamervenster met o.a. obeliskken, een gebroken segmentfronton en schelpmotief in boogveld. Let hier ook op de onopvallende asymmetrie in het gevelbeeld. De huizen Koningstraat 60 & 62, Van Iseghemlaan 143 & 147, IJzerstraat 15, Euprosine Beernaertstraat 108 ... zijn allen in deze "eclectische stijl" gebouwd.

PIL is echter voornamelijk gekend om zijn met geglazuurde tegels gedecoreerde gevels. Hier leek zijnfantasie wel onuitputtelijk. Deze typische PIL-architectuur, up-to-date in die tijd, is uit het Oostendse stadsbeeld niet meer weg te denken. De gevelbezetting met glazuursteentjes was eerder duur maar bood zekere voordelen indien vakkundig aangebracht : met een minimum aan zorgen staan deze gevels er vandaag nog even fris bij als 70 jaar geleden. Ze zijn gekenmerkt door een sober maar logisch gebruik van natuursteen waarop we veelal een schuchter Jugendstil-motief vinden en door een smaakvol spel van gekleurde tegels (rood, blauw, groen) en tegels in ivoorwit. Een eerste voorbeeld is het huis Sint-Sebastianstraat 11 (1901) met de eigenaardig geprofileerde natuurstenen.basis, het fijn afgewogen spel van witte en wijnrode steentjes en de met Jugendstil-lijnspeel gevulde boogvelden boven de vensters van de etage. Verder in dezelfde straat ontmoeten we een ensemble van 4 woonhuizen (25-31), die samen met de 5 huizen Adolf Buylstraat 26-34 in één campagne werden gebouwd op de gronden van het in de vorige eeuw bekende hotel MERTIAN. Alle gevels werden gedecoreerd in witte en groene glazuurtegels. Het loont echt de moeite om ter plaatse te gaan zien hoe schitterend PIL's bouwconceptie hier wel was : voor de 5 huizen der Adolf Buylstraat tekende hij 3 gevelmodellen. Zo zijn de nrs. 26 & 34 en 28 en 32 twee aan twee identiek ; 26 & 34 beide met hun vooruitspringende loggia's in timmerwerk, de nrs. 28 & 32 met hun karakteristieke cirkelvormige vensters op de 2de verdieping.

Het huis nr 30, met de topgevel, is dan van het 3de model. Het geheel verloopt dus volgens een streng ABCBA-plan. Wat een dynamiek in deze 5 allesbehalve eentonige gevels ! Een gelijklopende opvatting vinden we ook terug in de gevelconceptie der 4 huizen in de Sint-Sebastiaanstraat. Al is de symmetrie hier niet zo ver doorgedreven, toch herkennen we een soort ABBA-plan.

Een zeer geslaagd ensemble was ook de huizenrij Sint-Pietersstraat 5-6-7, in de schaduw van de "Peperbusse" ; tot op de dag dat men nr 7 ging verknoeien. De drie gevels vertonen een fris spel van afwisselend witte en lichtblauwe tegelbanden. In de zwaartepunten vinden we kleine blokken natuursteen, bewerkt met nerveuze Jugendstil-motieven. Alleen 5 & 6 hebben hun mooi geprofileerde natuurstenen basis bewaard. De gevel van het niet-gesnigeneerde "Hôtel des Ardennes" (Kerkstraat) sluit hier helemaal bij aan.

Andere karakteristieke PIL-huizen met glazuurtegels zijn :

- Sint-Franciscusstraat, 25 (1905) met een 2,5m hoge sokkel in blauwe hardsteen, een witte steentjesgevel verlevendigd met kleurige majolica. Aan dit huis paalde destijds de beroemde danszaal "'T KEUNTJE".
- Villa "Jeanne d'Arc" (Kerkstraat, 33), bezet met witte gevelsteentjes onderbroken door 2 banden in ruwe natuursteen ter hoogte van het gelijkvloers en hoger door 6 banden in groene steentjes. De 2 decoratieve majolica-friezen, een aan de loggia en een onder de kroonlijst verlenen het geheel wat persoonlijkheid. Aan de overzijde staat nog een PIL-huis : nr 36, waarin ook weer majolica is verwerkt.
- "Het Brouwershuis - Brouwerij het Kruis" (Christinastraat, 86). De Annuaire Commercial uit 1927 leert ons dat er daar in die tijd een herberg was.
- Prinses Stephanieplein, 25. Een van PIL's beste : waardige burgerarchitectuur. Een gevel in witte en lichtblauwe steentjes en een prachtig hoefijzervormig venstertje boven de voordeur. In de natuursteengedeelten spreken dan weer renaissance-motieven.

We blijven niet stil staan bij huizen als Prinses Clementineplein 24, 46, 48 (waar hij zelf woonde) en 60 ; Euphrosina Beernaertstraat 43 ("Solo Mio") en 100 ("Villa Suzanne"), Louisastraat 1 (apotheek/verbouwd) Karel Janssenslaan 19 en 31 (afgebroken) en Kaaistraat 11 (eveneens verdwenen).

Na W.O. I associëerde PIL zich met de architect Henri CARBON (° Roeselare 30.7.1882). Deze was de bouwmeester van de gesloopte VOLKSBOND (1913) en van mooie privéwoningen als het "Huis ter Linden" en "Maison Blanche" (Kerkstraat 27 & 39). Zelf woonde CARBON in de Kerkstraat 17.

Aan de associatie PIL-CARBON danken we enkele grotere appartementsgebouwen in gewapend beton. De hoek Witte Nonnenstraat-Aartshertoginnesstraat (Singer) kunnen we niet bepaald geslaagd heten : kan de vormen-taal nog enige voldoening schenken, dan was de materiaalkeuze voor de gevelbezetting duidelijk een mislukking. "In 't Anker" (hoek Sint-Sebastiaanstraat - Kapellestraat) is veel lichter en eleganter gedacht door het duo. Samen bouwden ze ook Kaaistraat, 16, een gedeelte van het Sint-Andreaslyceum op de hoek met de Ooststraat. Maar daarover kon u al eerder lezen in het artikel van confrater Jan DREESSEN in ons jongste januari-nummer.

Norbert Hostyn